

Deze pagina is overgezet naar een nieuw softwaresysteem en kan in de laatste versie tijdelijk worden bekeken en verder worden bewerkt op:

<https://christipedia.miraheze.org/wiki/Typologie>

Typologie is de leer van de typen in de [Bijbel](#). Een *type* is een voorafbeelding (of voorafschaduwing, vóórbeeld, parallel) van een zaak of persoon. De afgebeelde zaak of persoon heet *anti-type* of *tegenbeeld*. Een van de mooiste typen van de [Heer Jezus](#) in het [Oude Testament](#) is [Jozef](#).

De bijbelse typologie of voorbeeldenleer handelt over bepaalde bijbelse personen en gebeurtenissen van een voorafgaand tijdperk als voorbeelden voor die uit latere tijd. In het bijzonder gaat het om personen en zaken (dingen, gebeurtenissen) uit het *Oude Testament*, die een voorafbeelding zijn van personen en zaken in het [Nieuwe Testament](#). Een zaak of persoon in de Bijbel kan een typologische betekenis hebben. De betekenis bestaat hierin dat de zaak of persoon heenwijst naar een parallelle zaak of persoon in een latere tijd. De typologie "laat de gegevens uit het Oude Testament in haar eigenaardigheid bestaan, maar stelt ze in de schaduw voor of maakt ze tot schaduw van een veel heerlijker Nieuw Testamentische parallel. Haar uitgangspunt is positief. Tegenover iedere schaduw zoekt men de lichtfiguur van Christus"^[2].

Het woord 'type' komt van het Latijnse *typus* en Griekse *tuπος* (τυπος). Het Griekse woord betekent 'voorbeeld', 'oerbeeld'. 'Typologie' is in het Engels 'typology', in het Frans 'typologie'.

Een **synoniem** van typologie is 'typiek' of 'typtiek'. Voorzover een type een door de zintuigen waarneembare zaak of persoon is, spreekt men ook wel van [zinnebeeld](#) of *zinneprent*. Voorbeeld: "Deze handvol van de eerstelingen was een zinneprent van Christus, want Hij is door alle eerstelingen verbeeld..." (Matthew Henry, commentaar bij Lev. 23:10).

De beoefenaar of kenner van de typologie heet '**typoloog**'.

Van de typologie wordt soms de **allegorie**, van de typologische uitleg de allegorische uitleg onderscheiden. Beide zijn zedelijke of geestelijke uitleggingen, die verder gaan dan de letterlijke verklaring. Allegorische uitleg in strikte zin is de zedelijke of geestelijke uitleg van aardse personen, gebeurtenissen of zaken. Typologische duiding legt het verband tussen het beeld, een gebeurtenis, zaak of persoon in het verleden, en het latere tegenbeeld, dat het beeld *vervult*. Een voorbeeld is het driedaags verblijf van Jona in de buik van de grote vis als beeld en voorafschaduwing van Jezus' driedaags verblijf in het graf. Paulus duidt in 1 Cor. het volgende vers uit Deuteronomium allegorisch.

De 25:4 Een os zult gij niet muilbanden, als hij dorst. (SV)

1Co 9:7 Wie doet ooit dienst als soldaat op eigen kosten? Wie plant een wijngaard en eet niet zijn vrucht? Of wie hoedt een kudde en eet niet van de melk van de kudde?

1Co 9:8 Spreek ik dit naar de mens, of zegt ook de wet dit niet?

1Co 9:9 Want in de wet van Mozes staat geschreven: 'U zult een dorsende os niet muilbanden'. Zorgt God voor de ossen?

1Co 9:10 Of zegt hij dit eigenlijk ter wille van ons? Want ter wille van ons is dit geschreven, dat de ploeger op

hoop moet ploegen, en de dorser op hoop zijn deel te ontvangen.

(TELOS)

Paulus haalt uit het vers een diepere, zedelijke zin. Het is door de Geest 'terwille van ons' geschreven, ten alleen voor de Israëlieten. Wij kunnen daarom lessen trekken uit de Wet, al zijn we niet meer onder de Wet, het Mozaïsche juk van geboden en verboden. In deze allegorie is geen sprake van een vóórbeeld dat een latere gebeurtenis voorafschaduwet. Er is wel sprake van een diepere zin, die door de allegorische uitleg wordt ontvouwd.

Augustinus neemt de vijf stenen van David^[3] en de vijf gerstenbroden in het Nieuwe Testament^[4] allegorisch voor de vijf boeken van Mozes. Of die uitleg klopt? In elk geval zijn voorzichtigheid en zorgvuldigheid bij de allegorische en typologische uitleg nodig. Soms gaan typologische en allegorische uitleg samen.

Er bestáán typen in de Schrift, omdat de alwetende hogere Auteur, de Heilige Geest, vooraf wist welke zaken, gebeurtenissen en personen latere zaken, gebeurtenissen en personen zouden - en naar Zijn beleid moesten - verbeelden. Daarom liet Hij de typen optekenen. Ook door beelden heeft God "van den beginne het einde verkondigt". Bijvoorbeeld door de slaap van Adam de dood van Christus, en door de schepping van Eva uit de zijde van de slapende Adam de bouw van de Gemeente op de grondslag van de gekruisigde Heiland der wereld (Paulus: "Christus en Die gekruisigd").

Het beeld wordt *vervuld* door het tegenbeeld dat later komt. Sommige typen zijn vervuld, andere wacht nog een vervulling. De onthulling van de in [Egypte](#) verhoogde Jozef aan zijn broers is een voorafbeelding van de toekomstige openbaring van de Mensenzoon aan zijn broeders naar het vlees, de Israëlieten. Deze openbaring en de daaropvolgende reactie van Israël vervult het type.

Het type verbeeldt het latere anti-type, maar een type is niet in *alle* opzichten een voorafbeelding, maar in één of meer opzichten. Wanneer dit wordt vergeten, kan typologische uitleg 'vergezocht' of 'gekunsteld' worden. Een valkuil is de typologische uitleg aanwenden om iets te bewijzen dat niet met de uitdrukkelijke leer van de Schrift onderbouwd kan worden.

Niet alleen het Oude, maar ook **het Nieuwe Testament bevat typen**. Bijvoorbeeld, de storm op het meer, de nood van de leerlingen en het optreden van de Heer Jezus wordt door meerdere uitleggers verstaan als een voorafbeelding van het gelovig overblijfsel van Israël, dat in grote nood zal geraken, en de uitredding door Christus. De twaalf manden met het brood dat na de wonderbare spijziging was overgebleven, schijnen een type te vormen van de spijziging (zegening) van het toekomstige herstelde Israël. 'Heel Israël' (= twaalf stammen) toch zal behouden worden (vgl. Rom. 11:26).

Typologische **uitleg in de Bijbel** zelf treffen wij vooral in de brief aan de Hebreëen en in geschriften van de apostel [Paulus](#) aan. Een geval is te vinden in dit vers:

Ro 5:14 toch heeft de dood geregeerd van Adam tot Mozes, ook over hen die niet gezondigd hadden door te overtreden zoals Adam, die een voorbeeld (Gr. typos) is van Hem die zou komen. (TELOS)

Adam is een vóórbeeld, een type, van Christus, 'de laatste Adam'. Paulus gebruikt het woord *typos*, 'voorbeeld', 'type'. In de Hebréeënbrief (ook door Paulus geschreven?) wordt de priester-koning Melchizedek aangewezen als type van de Christus.

De Heer Jezus zelf heeft ook gewezen op typen, bijv. de door [Mozes](#) aan een staak verhoogde slang in de woestijn en de grote vis die [Jona](#) opslokte en na drie dagen uitspuwde.

Joh 3:14 En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, Joh 3:15 opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft.

(TELOS)

Mt 12:39 Hij antwoordde echter en zei tot hen: Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, en het zal geen teken worden gegeven dan het teken van de profeet Jona.

Mt 12:40 Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn.

(TELOS)

Het 'teken' van de profeet Jona was een vóórteken, een teken dat vooruitwees naar een belangrijke gebeurtenis. Wat met Jona gebeurde is een vooraftekening van de dood en opstanding van Christus.

De heilige Schriften van het Oude Testament getuigen van de **Heer Jezus**, door profetische voorzeggingen en voorafbeeldingen. Oudtestamentische profetiën, maar ook allerlei personen en zaken in het Oude Testament wijzen heen op de Heiland, de Lijdende Knecht van Jahweh, de grote Koning van Israël.

Joh 5:39 U onderzoekt de Schriften, omdat u meent daarin eeuwig leven te hebben; en die zijn het die van Mij getuigen;

(TELOS)

Andere voorbeelden van typen en anti-typen, beelden en tegenbeelden:

- Het [brandoffer](#) is een type van het offer van Christus.
- De [hogepriester](#) is een voorafbeelding van de ware hogepriester Christus. Christus is de tegenbeeldige hogepriester.
- “Door het huwelijk van een Hogepriester met een maagd, werd te kennen gegeven, dat de tegenbeeldige Hogepriester Christus op een geestelijke wijze niet zou verkeren bij de onreine en onheilige van hart,... “ (Cyrillus, De Ador., Lib. XII).
- Nebukadnezar met zijn gouden beeld is een type van het Beest met zijn beeld. De afgedwongen aanbidding van het beeld is een type van de toekomstige afgedwongen aanbidding van het beeld van het Beest.

In de eerste brief van Clemens, opziener te Rome, aan de gelovigen in Korinthe, vinden wij een typologische en allegorische uitleg van het scharlaken koord aan de muur van Jericho:

"En zij zeiden tot haar: het zal geschieden zoals gij tot ons gesproken hebt. Wanneer gij dan bemerkt, dat wij naderen, moet gij al de uwen onder het dak verzamelen, waar zij ook zullen behouden worden; want allen, die buiten het huis gevonden worden, zullen omkomen. Bovendien gaven zij haar een teeken: zij moest uit haar huis een scharlakenband hangen. Zij duiden daarmee aan, dat allen die geloven en vertrouwen op God, door het bloed des Heeren verlost zullen

worden."

(I Clemens, hoofdstuk 12)

Een bijbels typoloog in Nederland is Hugo Bouter (geb. 1946), die in zijn geschriften dikwijls de typologische betekenis van Oudtestamentische personen en zaken ontvouwt. Een bijbelse encyclopedie die acht geeft op bijbelse typen is [A New and Concise Bible Dictionary](#) (George Morris, 1899).

Voetnoten

[1. ?](#) Aangehaald in Karl August Dächsel; F P L C van Lingen; H van Griethuijsen, Antz. et al, *Bijbel, of De geheele Heilige Schrift, bevattende al de kanonieke boeken van het Oude en Nieuwe Testament (volgens de Statenoverzetting) : met in den tekst ingelaschte verklaringen en aanmerkingen van de beroemdste godgeleerden uit alle tijden* (Kampen: Bos, 1893-1901), commentaar op Lev. 21:14.

[2. ?](#) A. van Veldhuizen, *Het Nieuwe Testament* (1920), aangehaald op de Geintegreerde Taalbank, <http://gtb.inl.nl>, [bronpagina](#).

[3. ?](#) Sermo 32.5

[4. ?](#) Joannes evangelicum 24.5